

2. red. Listje volnato.  
 1. razred: listje s tremi capami.  
 3. red. Listje kocinasto.  
 1. razred: listje s petimi capami.

## VII. vrsta.

- Grozdje z zelo debelimi, okroglimi, čez 8 črt širokimi in visokimi jagodami.  
 1. red. Listje nago.  
 1. razred: listje s petimi capami, žile kocinaste,  
 2. „ listje s petimi capami, žile ščetinaste.  
 2. red. Listje volnato.  
 1. razred: listje s tremi capami,  
 2. „ listje s petimi capami.  
 3. red. Listje kocinasto.  
 1. razred: listje s tremi capami.

## VIII. vrsta.

- Grozdje z zelo debelimi, jajčastimi, čez 7 črt širokimi in 8 črt visokimi jagodami.  
 1. red. Listje nago.  
 1. razred: listje s tremi capami,  
 2. „ listje s petimi capami, žile nage.  
 3. „ listje s petimi capami, žile ščetinaste ali volnate.  
 2. red. Listje volnato.  
 1. razred: listje s tremi capami,  
 2. „ listje s petimi capami.  
 3. red. Listje kocinasto.  
 1. razred: listje s tremi capami,  
 2. „ listje s petimi capami.

## IX. vrsta.

- Grozdje z zelo debelimi, čudno dolgimi, to je, čez 7 črt širokimi in čez 8 črt dolgimi jagodami.  
 1. red. Listje nago.  
 1. razred: listje s tremi capami, žile ščetinaste,  
 2. „ listje s petimi capami, žile nage,  
 3. „ listje s petimi capami, žile ščetinaste ali volnate.  
 2. red. Listje volnato.  
 1. razred: listje s tremi capami,  
 2. „ listje s petimi capami.  
 3. red. Listje kocinasto.  
 1. razred: listje s tremi capami,  
 1. „ listje s petimi capami.

V poskus sledi popis dveh bolj znanih trt, na priložnost: v 8. vrsto, v 3. red, 1. razred spada:

Šipon (enopomembno pošipon, moslovec, maljak; nemško: Mosler, Seestock, Luttenberger; ogersko: Jo formint; latinsko: Joanea princeps).

Trs je močen; les ali rozge (loze) žolte, rjavo risaste, brazdnate, črno pikaste, kolence prav zbunkano ali napeto, 3–4 palce narazen.

Listje zgoraj temnozeleno, gladko, črnopikasto, spodaj z gostimi, belimi kocinami trdno prepreženo ali klobučinasto (slezasto); 6–7 palcev široko, 7 palcev dolgo, tricapasto, neredno, nektero malo zarezano; končna ali srednja capa (škric) je večidel srčasta, tumpasto ošpičena; stranske cape so jako poševne, kratko špičasto zobčaste.

Listni petelj 3–4 palce dolg, rdečkast, volnat. Grozd velik, gost, enojen, malokadaj vejčast, 6 do 8 palcev dolg.

Grozdni recelj, kratek, debel, rjav. Jagodni receljček, kratek, debel, žoltozelen, malokadaj bradovičast in pikast.

Jagoda jajčasto okrogla, prosta, žoltozelena, proti solncu opečena, rjavo marogasta, žolto in drobno pikasta, velikobrazgotinasta (grossnarbig), debelomešičknata, gostosočna, žilasta, z dvema peškama, sladka, dišavna (gewürzhaft).

Na Štajarsko je šipon po svojih lastnostih najbrž bolj iz južnega prišel, in je povsod zelo razširjen, on je skoraj edini nasad v najboljših vinogradih pri Ljutomeru, Radgoni, slovenskih Goricah, in sploh na Štajarskem, tudi na Ogerskem je imeniten. Nahaja se sicer še celo v slabih in nizkih legah, v težki in mrzli zemlji, vendar, ker pozno zori, in je zavolj mraza, zemlje in lege bolj občutljiv kakor marsiktera druga trta, in tudi, če hočemo prav sladkega in dobrega vina dobiti, se mora pod toplim obnebjem in v zavetji proti ostrim vetrovom v prav dobro in vročo zemljo, posebno na strmih bregih in goricah saditi. Šipon je v cvetu prav trpeč, se malokdaj smodí, raste močno, in vsakoršna reja mu je prav, pa tako silno rodovit vendar ni. V slovenskih Goricah ga režejo na reznike, bike ali putiče, ga puščajo na latnike; kdor hoče manj in boljega vina dobiti, naj ga nizko izreja in samo na reznike ali glavice porozava. V dobrih toplih letinah, v katerih se jagode pogosto v cvebe suše, se nareja iz njega žlahno, sladko, zelo močno, trpeče vino, samo manjka mu tiste dišave, ktera je renskimi vinom lastna; svoje dobre lastnosti ima od tretjega do osmega leta. Da bolj gladko postane, je dobro mu slabejega primešati; to prekupci dobro znajo na svojo korist obračati, ubogi pridelovavec pa nima za to nič.

V 2. vrsto, 2. red, 2. razred spada:

Žolti pikolit (piccoletta piccola), iz Laškega doma.

Trs majhen, pritličast; rozge tanke, šibke, rjavordečkaste, črnkaste; kolence oddaljena.

List raven, zgoraj gladek, temnozelen, spodej prav tanko volnat, precej velik, podolgast, s petimi capami, večidel globoko zarezan. Končna capa suličasta, dolgošpičasta, na dnu ozka; stranske cape dolge, proti koncu vpognjene; zgornje veruge (Buchten) prav globoke, jajčasto odprte, spodnje veruge bolj kratke ali je samo zareza; peteljna veruga čez petelj široka, potem stisnjena in spet proti koncu daleč odprta, robovi dolgo špičasto zobčasti; žile do pol lista krvavo rdeče; petlja modrordečkasta, gostoščetinasta.

Grozd je srednje velik, rahel, kratkovejčast, srčne podobe; recelj močen, dolg, svetlordečkast.

Jagode rano zore, in so drobne, jajčaste, redkopikaste, velikobrzdne, zlatobarvne, proti solncu rjavordečkaste, svetle s prezornimi žilicami in dvema peškama, tankomešičknate, prav sladkookusne; jagodni receljček žoltozelen, podolgast; bunkica (Wulst) debela, bradovičasta.

Na Štajarskem in sploh v bolj mrzlih krajih dá sicer tudi sladko grozdje, vendar je manj rodovit in o cvetu zelo občutljiv, v bolj toplih krajih se jagode suše v cibebe, iz katerih se pri Trstu dela slaviti pikolit.

Tako imam večidel po slovensko popisane; pa tudi bolj kratko popisane se dajo po sestavi spoznati, da bi le vedel, ktere so naše domače.

Z Bogom! Drugi pot kaj novega.

Drvanja na doljno Štajarji 23. septembra.

Dominik Čolnik.

## Gospodarske novice.

\* Kmetijska družba dunajska je te dni poslala kranjski družbi statistični zemljevid doljno-avstrijske vinoreje (Statistische Karte des Weinbaues in Nieder-Oesterreich), ktereja je zložila s pomočjo c. k. vodstva administrativne statistike. Na tem zemljevidu so z rdečo barvo zaznamovani vinogradi, njih obsežek, pridelek in cena vina. Zemlja doljne Avstrije meri 3,444.900 oralov, med temi je 66.359 oralov in 338 □ sežnjevinogradov, na enem oralu se počez

pridelala 22 veder vina, tako, da se ves pridelek šteje na 1 milijon 514.060 veder; ako se vedro ceni po 5 gold. 44 kr., iznaša ves pridelek okoli 8 milijonov in 406.162 gld. — Cena temu lepemu zemljevidu je 50 kr. Namen njegov je, da svet izvé bolj na tanko doljno-avstrijsko vinstvo in vinskim trgovcem voditelja v roke dati, ki jih pelje po zanesljivem potu, kadar želijo avstrijskega vina kupovati.

\* Po štatističnem sporočilu od leta 1864 se menda nikjer na vsem svetu toliko jajic ne povžije kakor na Angležkem. Leta 1864 so od novega leta do vseh Svetih iz vnanjih dežel pripeljali silno število jajic na Angleško, namreč 300 milijonov in 598.250; tako se more reči, da jih vsak dan ondi povžijejo en milijon.

## Občni zbor Matice slovenske v Ljubljani.

Vsak narod, ki ne živetari samo, ampak duševno živi, ima v letniku svojem zapisane nekatere dni, ktere, kakor „pratika“ svoje svetke (praznike), odlikuje s pismenkami rdečimi. Tak slovesen dan je slovenskemu narodu sedaj tudi tisti dan, ko Matica slovenska kliče sine svoje v veliki shod. In da je to res tako, sijajno nam sta pričala 26. in 27. dan tega leta. Ko je Matičin prvosednik dr. Toman v čitalnici ljubljanski 8. marca 1863 prvi željo izrekel, naj se ustanovi Matica, navdajalo ga je gotovo prepričanje po preroških besedah vélikega pesnika našega Koseskega, da

„*krasno bo sad slovenske reči ob uri dozoril.*“

In da ni se motil, kaže čitateljem našim že veseli stan Matice v drugem letu. Al idimo na popis odboro ve seje 26. dne t. m. in občnega zbora 27. dne t. m., v kterih so vse slovenske dežele bile obilo zastopane po svojih najveljavnejših možéh, med kterimi smo pogrešali le nekatere, ktere so nemile okoliščine zadrževale, da niso mogli priti v zbor.

Evo na kratko posneto poročilo o obeh zborih!

### Poročilo

#### a) o 4. seji Matičinega odbora.

26. septembra t. l. ob 5. uri popoldne je imel slovenske Matice odbor 4. sejo v mestni dvorani vpricho 19 ljubljanskih in vnanjih odbornikov. Po kratkem ogovoru, prebranem in potrjenem zapisniku 3. seje, naznani gospod prvosednik dr. Toman povabilo zastran etnografične razstave v Moskvi, in na to poroča tajnik g. Lézar o važnejših dopisih in družih stvaréh. Najpred o ponudbi zagrebškega knjigarja Svetozara Galca, ki se ponuja za Matičinega knjigarja; odgovorilo se mu je, da mu Matica rada pošilja svoje knjige za razprodajo, družnikom svojim pa da je sama razpošilja.

Po tem sklene odbor, da se g. Rebecu plača prestava Erbenovega zemljepisa, pôla po 12 gold., vendar da se všteje g. Cigaletu za njeno popravo danih 30 gld.

Po g. prvosednikovem nasvetu odbor izreče hvalo g. dr. Bleiweis, kteri je v kratkem času tako dobro vredil „Narodni koledar“ in „letopis Matičini“, dr. Bleiweis pa ob enem daje hvalo vsem, kteri so ga pri tem delu prijazno podpirali, da je mogel tako hitro dovršiti svojo nalogo.

Na to poroča dr. Bleiweis o Tušekovem rokopisu: „štirje letni časi“, naznani rzsodbo dr. Vošnjaka, dr. Pogačarja in svojo lastno, ter nasvetuje, da se rokopis sprejme, kot izvirno delo plača, pred natisom pa pošlje prof. Tušek, da nekatere reči po danih nasvetih spremeni in dostavi, ter naj gré potem delo v tisk. Gosp. dr. Vošnjak ugovarja, da je to

le prestava, in naj se po sklepu Matičinega odbora plača le kot prestava; gosp. dr. Vojska pa nasvetuje, ker je prof. Tušek mnogo vendar prenaradil in ima nekatere reči še dostaviti, naj se odloči srednja cena, in naj se zavolj nje predsedništvo in tajništvo z gosp. profesorjem pogodite, in ta nasvet naposled po glasovanji obvelja.

Gosp. prvosednik pové, da je predsedništvo s tajništvom samo izvolilo za presojo Erjavčevega rokopisa „Mineralogija“ po Fellöckerji tri pregledovalce, in sicer gg. Svetca, dr. Zupanca in J. Vilharja, kar mu odbor pripozná, in na to poroča gosp. Svetec o rokopisu ter nasvetuje, naj ga Matica sprejme in dá na svetlo. Ali ker je gosp. prof. Erjavec véče plačilo zahteval, kakor je odbor po pravilih smé dati, se uname razgovor, ktere ga so se vdeleževali gg. Svetec, Zupanec, Toman in pa gg. Trstenjak, Vošnjak, Raić, češ, da naj odbor svojih pravil nikar ne prestopa, in da naj preveč samo šolskih knjig in prestav ne sprejema. Dr. Vojska pa nasvetuje spet, naj se predsedništvo s tajništvom vred pogodí s pisateljem zastran plače, in ker je knjiga prva te vrste, imenstvo dokaj težavno, in knjiga koristna, naj jo sprejame, in kakor pri uni, tudi pri tej določi, kdo naj jo tiska in po čem naj se prodaja, kar odbor zlasti po predsednikovi opombi, da v začetku in pri znanstvenih knjigah ne smemo biti preostri, tudi potrdi.

Dr. Bleiweis naznani, da je poslal Matici prof. S. Žepić „latinsko čitanko“ po Dünebiru osnovano ter pravi, naj se izvolijo trije presojevalci, in zaznamnja v to sposobne gosp. profesorje Vavrû-a, Macun-a in J. Šolarja, kar odbor po kratkem pomenkovanji, ali naj se že zdaj sprejemajo šolske bukve ali ne, po véčini odobri.

Gosp. Svetec poroča, da so se pregledovalci Poženčanovega rokopisa „Utopljeni“ ali „Popotovanje na Špicbergen“ zedinili v tem, naj se zastonj prepusti družbi sv. Mohora, da ga blagovoljno spravi na dan v prid slovenskega naroda.

Zastran družega spisa „Sled Slovencev“ razodene g. Dav. Trstenjak, da-si ga vsi trije še niso pregledali, to misel, da se le posamesni deli porabijo s potrebnimi popravami v letopisu slov. Matice.

Po tem poroča gosp. prvosednik, da je predsedništvo s tajnikom vred še naslednje reči ali vstanovilo ali jih le misli dovršiti, da jih odbor potrdi ali premeni. Stavljene predlogi so se potrdili tako-le:

1. Od vsake Matičine knjige, ostale po razdelitvi, se v Matičini sobi pridrží le 150 iztiskov za kakova darila, na pr. šolskim ali farnim knjižnicam, izvrstnim učencem, to se ve da vselej le po odborovem sklepu. — Vsi drugi iztiski se izročé kacemu bukvarju za razprodajo. To bukvarsko opravilo se ima razpisati, da bukvarji, kteri hočejo Matičine knjige prevzeti za razprodajo, naznanijo pogoje, s kterimi je hočejo prevzeti; predsedništvo pa se pooblastí, veljavno pogoditi se s tistim bukvarjem, ki bode stavil pogoje, Matičini blagajnici najugodniše in čegar premoženje in vedenje je porok za Matičino korist.

2. Odbor odobri to, da so se vse dosedanje knjige vsem udom razposlale.

3. Ker so letos tudi letniki dobili vse knjige, zato za Matičine ude ostane prodajalna cena. Le on, ki kupi najmanj 5 iztiskov, more knjige dobiti po ceni, po kteri se prepušča bukvarjem, to je, Zgodovino po 52 kr., Vojvodstvo kranjsko po 34 kr., Vojvodstvo koroško po 25 kr. in Koledar z Letopisom po 68 kr.

4. Udje, ki so s svojimi doneski še na dolgu, se še ne izbrišejo iz imenika, in knjige se jim bodo pošiljale, dokler se ne prekliče ta sklep; odobrilo se je tudi tajnikovo ravnanje, ki zadnjih treh knjig ni poslal \*